

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-52-31>

УДК 338.51

КОНТРОЛЬ ПРОЦЕСІВ ЦІНОУТВОРЕННЯ В ДІЯЛЬНОСТІ КОМЕРЦІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ ДЕРЖАВНИХ ПЕРЕВІРОК

CONTROL OF PRICING PROCESSES IN THE ACTIVITIES OF COMMERCIAL ENTERPRISES DURING STATE INSPECTIONS

Кепко Валентина Миколаївна

кандидат економічних наук, доцент,
Білоцерківський національний аграрний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6432-7211>

Шевченко Алла Олексіївна

кандидат економічних наук, доцент,
Білоцерківський національний аграрний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4615-6433>

Стаднік Леонід Іванович

кандидат економічних наук, доцент,
Білоцерківський національний аграрний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9657-2350>

Кепко Valentyna, Shevchenko Alla, Stadnik Leonid
Bila Tserkva National Agrarian University

У статті проведено аналіз ключових аспектів реалізації політики державного контролю за процесами ціноутворення на комерційних підприємствах. Зазначено, що проблематика питання ціноутворення належить до складних економічних завдань і є важливим інструментом побудови ефективної системи менеджменту комерційних підприємств. Указано, що ціноутворення, як комплексний процес, повинен враховувати велику кількість чинників. Ухвалюючи будь-яке рішення у сфері ціноутворення, необхідно ретельно оцінювати короткострокові результати і співвідносити їх із довгостроковими наслідками. У ході дослідження розглянуто принципи засади здійснення державного контролю за діяльністю комерційних підприємств. Визначено інституції, які наділені повноваженнями у сфері моніторингу та контролю за процесами ціноутворення в діяльності комерційних підприємств при здійсненні державних перевірок. Визначено та розглянуто специфічні особливості формування системи державних перевірок за процесами ціноутворення комерційних підприємств.

Ключові слова: ціноутворення, комерція, підприємство, держава, контроль.

The article analyses key aspects of implementation of the policy of state control over pricing processes at commercial enterprises. It is specified that one of the important criteria of economic activity of commercial enterprises is pricing policy. It is stated that market pricing cannot be formed spontaneously, as this will lead to inflation, unhealthy competition, price increases and, as a consequence, will lead to a financial crisis in the country. Therefore, the state is obliged on legislative and regulatory level to carry out audit measures through legal control of the regulation of the pricing policy of commercial enterprises in order to maintain economic price balance and overall financial stability in the country. Given the above-mentioned problematics, the study of the issue of state control over pricing processes in the activities of commercial enterprises is of particular relevance and requires more detailed study. It is noted that the issue of pricing is one of the most complex economic tasks and is an important tool for building an effective management system for commercial enterprises. It is specified that pricing, as a complex process, should take into account a large number of factors. It is essential to thoroughly evaluate short-term results and correlate them with long-term consequences when making any pricing decision. In the course of the study, fundamental principles of state control over the activities of commercial enterprises have been considered. The institutions empowered to monitor and control the pricing processes in the activities of commercial enterprises during state inspections were identified. It is summarized that the main aspects that determine the specifics of control of state inspections over

pricing processes in the activities of commercial enterprises are: availability of organizational and legal support for the system of state management of pricing processes; procedure for the formation and establishment of prices; monitoring of the pricing sphere; methodological support for the process of price management and supervisory and revisory processes in the formation of prices.

Keywords: pricing, commerce, enterprise, state, control.

Постановка проблеми. Одним із важливих критеріїв економічної діяльності комерційних підприємств є цінова політика. Ринкове ціноутворення не може формуватися стихійно, оскільки це спричинить появу інфляції, нездорової конкуренції, зростання цін і, як наслідок – фінансову кризу в країні. А тому, держава на законодавчому та регулятивному рівні зобов'язана здійснювати ревізійні заходи шляхом правового контролю регулювання цінової політики комерційних підприємств, з метою підтримання економічної збалансованості цін та загальної фінансової стабільності в країні.

Разом з тим, варто зауважити, що з «13 березня 2022 р. Кабінет Міністрів України ухвалив Постанову № 303 «Про припинення заходів державного нагляду (контролю) і державного ринкового нагляду в умовах планових та позапланових заходів і воєнного стану» [1]. Згідно даної Постанови були припинені на період дії воєнного стану планові та позапланові заходи державного нагляду (контролю) і державного ринкового нагляду. По суті, Кабмін ухвалив рішення про зупинення держаних перевірок на період воєнного стану. Однак, цією ж Постановою було передбачено окремі виключення, які дозволяли проводити позапланові з метою попередження неконтрольованого зростання цін, а також наявності загрози, що має значний негативний вплив на права, законні інтереси, життя та здоров'я людини, захист навколишнього природного середовища та забезпечення безпеки держави» [2]. Зважаючи на вище окреслену проблематику, дослідження питання здійснення державного контролю за процесами ціноутворення в діяльності комерційних підприємств набуває особливої актуальності та потребує більш детального вивчення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Дослідженням питання щодо політики ціноутворення та здійснення державного контролю у даній сфері, займалися багато українських вчених й науковців. Так, Прокопенко М.В. вказує на те, що «Ціноутворення як процес є важливим елементом економічного стану підприємства в динаміці і залежить від багатьох внутрішніх і зовнішніх чинників. Ціни і цінова політика впливають на значення економічних і маркетингових показників діяльності підпри-

ємства, таких як прибуток, об'єми реалізації продукції, частка ринку, терміни окупності інвестицій та ін. Від ефективного формування ціни залежить фінансовий успіх підприємства. Інтеграція теоретичних досягнень і практичного досвіду ціноутворення відбувається на основі складного механізму, що дозволяє підприємству виключити ризик прорахунків при встановленні цін. Особливо важлива роль в зв'язку з цим відводиться побудові ефективного механізму ціноутворення» [3, с. 128]. Дугіна С.І. зазначає, що «Сьогодні в Україні існує певна система впливу на процеси ціноутворення суб'єктів господарювання. Ця система, з одного боку, обмежує підприємства у виборі ціни, а з іншого – створює більш-менш справедливі умови функціонування для всіх учасників економічних відносин, сприяє створенню вільного конкурентного середовища, а також обмежує розвиток негативних тенденцій, таких як: монополістичне ціноутворення; штучне підвищення цін на товари першої необхідності тощо» [4, с. 292]. «Поняття «ціни» та «цінової політики», в сучасних умовах глобалізації, виступають провідними важелями економічного механізму управління підприємством. Диференціація цін залежно від факторів впливу та умов прийняття цінових рішень дає змогу господарюючому суб'єкту сформувати власну цінову політику, що буде найбільше реалізовувати цілі, які визначило для себе підприємство» стверджує Ковальчук І.В. [5, с. 51]. Тормоса Ю.Г. стверджує, що «у системі державного управління економічними процесами в Україні великого значення набуває запровадження ефективного державного регулювання ціноутворенням» [6, с. 46]. «Державне регулювання цін, механізму визначення рівня ціни товару (послуги), процесу формування та встановлення цін у сфері державних адміністративних послуг в умовах реформування майже усіх галузей системи державного управління є одним з найважливіших механізмів дотримання балансу інтересів держави і суспільства. Ціноутворення як процес формування та встановлення ціни є одним із складних явищ для суб'єктів господарювання» зазначає Борисенко О.П. [7, с. 89].

Зважаючи на наявність значного доробку науково-дослідницьких праць стосовно вив-

чення питання ціноутворення та державного контролю за даним процесом, все ж таки варто відзначити, що питання специфічних особливостей реалізації процесу державних перевірок при здійсненні контролю за процесами ціноутворення в діяльності комерційних підприємств, мало висвітлено у фаховій літературі, а тому потребує більш глибокого аналізу.

Мета дослідження – аналіз ключових аспектів реалізації політики державного контролю за процесами ціноутворення на комерційних підприємствах.

Основними завданнями дослідження є: визначення принципів засад здійснення державного контролю за діяльністю комерційних підприємств та визначення специфічних особливостей формування системи державних перевірок за процесами ціноутворення комерційних підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проблематика питання ціноутворення належить до найскладніших розділів економіки і є найважливішим інструментом практики менеджменту комерційних підприємств.

Комерційна організація (підприємство) – юридична особа, що ставить собі за основну мету своєї діяльності одержання прибутку, на відміну від некомерційної організації, яка не має на меті отримання прибутку і не розподіляє отриманий прибуток між учасниками [8].

Діяльність комерційних підприємств, визначена Ст. 9 Господарського кодексу України [9]. Основні засади ціноутворення для комерційних підприємств визначаються Ст. 10 Закону України «Про ціни і ціноутворення» [10]. Ціноутворення, як комплексний процес, повинен враховувати велику кількість чинників: політику і завдання, які встановлює перед собою підприємство, підсумки маркетингового аналізу, оцінку конкурентів, чинну законодавчу базу. Ухвалюючи будь-яке рішення у сфері ціноутворення, необхідно ретельно оцінювати короткострокові результати і співвідносити їх із довгостроковими наслідками.

«Основною складовою системи державного управління ціноутворенням є порядок формування та встановлення цін і тарифів тобто механізм їх державного регулювання. Державне регулювання цін – це система заходів впливу на процеси ціноутворення, що спрямована на забезпечення таких основних цілей, як обмеження монополізму та забезпечення конкурентного середовища на ринку товарів і послуг, стримання інфляційного зростання цін, забезпечення соціального захисту певних верств населення» [6, с. 48].

«Державне регулювання цін являє собою діяльність держави, спрямовану на встановлення і збереження такого рівня цін, який забезпечував би рентабельну діяльність суб'єктів господарювання, паритет цін різних галузей народного господарства, реальність заробітної плати, стійкість валюти та інші економічні параметри в державі. Державне регулювання цін – це не разовий акт встановлення рівня цін, їх динаміки і співвідношення, а комплекс заходів щодо активізації всіх ціноутворюючих факторів. Перехід будь-якої економіки до ринкових відносин у кінцевому підсумку сприяє розвитку економіки. Однак при цьому збільшується кількість кризових ситуацій, тому держава повинна втручатися в економічні процеси з метою пом'якшення наслідків негативних явищ, адже, впливаючи на ціни, держава намагається зменшити циклічні коливання процесів виробництва та реалізації, а також перерозподілити фінансові ресурси між галузями та підприємствами. Загалом такий вплив має антикризовий характер. При цьому важливого значення набуває правильна обрана мета державного регулювання ціноутворення» [11, с. 56].

Ціна, згідно зі ст. 189 Господарського кодексу України [9] та ст. 10 Закону України «Про ціни і ціноутворення» [10], є вираженням у грошовій формі еквівалентом одиниці товару (продукції, робіт, послуг, матеріально-технічних ресурсів, майнових та немайнових прав), що підлягає продажу (реалізації), який повинен застосовуватися як тариф, розмір плати, ставки або збору, крім ставок і зборів, що використовуються в системі оподаткування [12].

Ціна є важливою умовою господарського договору. Ціна зазначається в договорі у гривнях. Ціни у зовнішньоекономічних договорах (контрактах) можуть визначатися в іноземній валюті за згодою сторін. Підприємницькі організації, згідно ч. 3 ст. 189 Господарського кодексу України [9] й ст. 10 Закону України «Про ціни і ціноутворення» [10], можуть застосовувати вільні, державні фіксовані та регульовані ціни й тарифи [10].

Ч. 1 ст. 190 Господарського кодексу України визначає вільні ціни, як такі, що формуються на всі види продукції (робіт, послуг), за винятком тих, на які встановлено державні регульовані ціни [9]. Вільні ціни і тарифи, що в свою чергу, поділяються на договірні та ціни, які визначаються суб'єктами господарювання самостійно за згодою сторін, а у внутрішньогосподарських відносинах – також за рішенням суб'єкта господарювання (ч. 2 ст. 190 Господарського кодексу України) [9; 12].

Державні регульовані ціни запроваджуються Кабінетом Міністрів України, органами виконавчої влади, державними колегіальними органами та органами місцевого самоврядування відповідно до їх повноважень у встановленому законодавством порядку (ч. 1 ст. 191 Господарського кодексу України) [9; 12].

Згідно ч. 3 ст. 191 Господарського кодексу України, державні регульовані ціни встановлюються на бланки документів, у тому числі суворого обліку, які використовуються органами виконавчої влади, іншими державними органами для оформлення результатів надання адміністративних послуг (крім власних бланків цих органів), відповідно до Закону [9; 12].

Повноваження та порядок діяльності уповноважених органів, права та обов'язки їх посадових осіб, які здійснюють державний контроль (нагляд) за дотриманням суб'єктами господарювання вимог щодо формування, встановлення та застосування державних регульованих цін та державне спостереження у сфері ціноутворення, визначаються Законом «Про ціни і ціноутворення» [10], Законом України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» [13] та іншими законами [12].

У сфері ціноутворення державний нагляд (контроль) за дотриманням вимог формування, встановлення та застосування державних регульованих цін здійснює Управління контролю за регульованими цінами Держпродспоживслужби [14].

Разом з тим, варто зазначити, що враховуючи введений воєнний стан в Україні, наразі, згідно з п.п. 69.27 п. 69 підрозділу 10 розділу XX Податкового кодексу України [15] та «змінами до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо адміністрування окремих податків у період воєнного, надзвичайного стану» [16] податковим органам, тимчасово, на період до припинення або скасування воєнного стану в Україні, зокрема Державній податковій службі України, надано повноваження на здійснення державного контролю (нагляду) та спостереження у сфері ціноутворення відповідно до Закону України «Про ціни і ціноутворення» [10; 17].

Тобто, від 01.04.2022 р. і до припинення або скасування воєнного стану в Україні, податкові органи здійснюють контроль за дотриманням платниками податків вимог законодавства щодо встановлених державою фіксованих цін, граничних цін та граничних рівнів торговельної надбавки (націнки), крім контролю цінової і тарифної політики у сфе-

рах енергетики та комунальних послуг шляхом проведення фактичних перевірок [16].

Фактична перевірка проводиться за наявності хоча б однієї з таких підстав:

– отримання у встановленому законодавством порядку від державних органів або органів місцевого самоврядування інформації, що свідчить про можливі порушення платником податків законодавства про ціни і ціноутворення;

– отримання письмового звернення покупця (споживача), оформленого відповідно до закону, про порушення платником податків у встановленому порядку формування, встановлення та застосування державних регульованих цін.

Фахівцями зі здійснення контролюючих заходів [2] сформовано чекліст для підготовки до перевірок на підприємстві (табл. 1).

«Фактичною вважається перевірка, що здійснюється за місцем фактичного провадження платником податків діяльності, розташування господарських або інших об'єктів права власності такого платника. Така перевірка здійснюється контролюючим органом щодо дотримання норм законодавства з питань регулювання обігу готівки, порядку здійснення платниками податків розрахункових операцій, ведення касових операцій, наявності ліцензій, свідоцтв, у тому числі про виробництво та обіг підакцизних товарів, дотримання роботодавцем законодавства щодо укладення трудового договору, оформлення трудових відносин з працівниками (найманими особами). Норми встановлені п.п. 75.1.3 п. 75.1 ст. 75 Податкового кодексу України [15]» [17]. Порядок проведення фактичної перевірки передбачено п. 80.1 ст. 80 Податкового кодексу України. Фактична перевірка здійснюється без попередження платника податків (особи).

Фактична перевірка може проводитися на підставі рішення керівника (його заступника або уповноваженої особи) контролюючого органу, оформленого наказом, копія якого вручається платнику податків або його уповноваженому представнику, або особам, які фактично проводять розрахункові операції під розписку до початку проведення такої перевірки, та за наявності хоча б однієї з підстав для проведення фактичної перевірки [18]. Фактична перевірка, що здійснюється за наявності обставини, визначеної у п. 80.2.6 Податкового кодексу України, може бути проведена для контролю щодо припинення порушення

Таблиця 1

Основні правила при підготовки підприємства до перевірок

№ з/п	Заходи, які варто вживати при підготовці до перевірок	Методичні аспекти реалізації підготовчих заходів
1.	Визначення типу перевірки	Визначити: – якого типу перевірка (планова чи позапланова) – з якою метою проводиться перевірка? – чи наявний у контролюючого органу дозвіл на проведення перевірки; – які повноваження особи, що прибула для проведення перевірки. – яка підстава для проведення перевірки.
2.	Залучення зовнішніх радників	Об'єктивна оцінка стану ведення процесу ціноутворення – ключова запорука того, що результати позапланової перевірки не стануть неприємним сюрпризом. Для того, щоб бути готовим до перевірок керівнику варто проводити своєрідні «краш-тести» підприємства із залученими зовнішніми радниками (юристами, маркетологами, бухгалтерами та аудиторами).
3.	Унормування документації підприємства згідно норм та правил	Належне оформлення положень статуту підприємства, відповідність положень статутних документів відомостям з ЄДРЮО, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань. Також, щоб уникнути «неприємних сюрпризів» варто перевірити на предмет оформлення трудових відносин з усіма працівниками, або ж, якщо такі залучені на умовах цивільно-правових договорів, щоб ці договори були дійсними. Наявні невідповідності необхідно якнайшвидше усунути.
4.	Перевірка контрагентів	Після 24 лютого 2022 р. особливо увагу варто звертати на пов'язаність контрагентів підприємства з РФ, зокрема шляхом встановлення чи є серед засновників, учасників чи кінцевих бенефіціарних власників таких компаній громадяни чи податкові резиденти Росії та Білорусі. Отримати дану інформацію наразі не так складно. За допомогою пошукових сервісів можна навіть без платних підписок подивитись чи пов'язаний ваш контрагент з державою-агресором. Якщо буде встановлено, такий факт, то потрібно не укладати правочинів з такими підприємствами (особами), а існуючі договори розірвати. Можливо, це призведе до економічних збитків, однак мінімізує ризики потрапити на олівець не тільки податкової чи Держпраці, а і СБУ чи ДБР. Перевірити наявність російського і білоруського сліду компаній допоможе програма CONTR AGENT.
5.	«Зріз настрою» працівників підприємства	Зважаючи на те, що саме можливість проведення позапланових перевірок Держпраці, на нашу думку, в умовах воєнного стану є найбільш реалістичними, рекомендуємо відслідковувати загальний настрій працівників вашого підприємства. Адже, незадоволений працівник може поскаржитися до контролюючого органу та підкаже, які «скелети у шафі» існують на підприємстві.
6.	Моніторинг ситуації на ринку	Бізнес не може та не живе у вакуумі. Якщо до підприємства, яке працює у аналогічній ніші або яке подібне за масштабом, прийшли з перевіркою, то це важливий сигнал, яким не потрібно нехтувати.
7.	Забезпечення репутації підприємства	Традиційно, більшість інформації про підприємство, щодо якого ухвалюється рішення про проведення позапланової перевірки, беруться з відкритих, або ж «майже відкритих» джерел інформації. Беручи це до уваги, надзвичайно важливо відстежувати появу нової інформації про підприємство в інтернет мережі тощо.

Джерело: складено авторами на основі [2]

законодавства з питань, визначених у п.п. 75.1.3 Податкового кодексу України, одноразово протягом 12 місяців з дати складання акта за результатами попередньої перевірки.

Перед початком фактичної перевірки, з питань дотримання порядку здійснення розрахункових операцій та ведення касових операцій, посадовими особами контролюючих органів на підставі п.п. 20.1.10 п. 20.1 ст. 20 Податкового кодексу України може бути проведена контрольна розрахункова операція [18]. Під час проведення фактичної перевірки податкові органи мають право отримувати від суб'єктів господарювання документи та/або інформацію, які підтверджують вартість придбання товару, що є предметом перевірки. Фактична перевірка проводиться двома і більше посадовими особами контролюючого органу у присутності посадових осіб суб'єкта господарювання або його представника та/або особи, що фактично здійснює розрахункові операції.

Під час проведення перевірки посадовими особами, які здійснюють таку перевірку, може проводитися хронометраж господарських операцій. За результатами хронометражу складається довідка, яка підписується посадовими особами контролюючого органу та посадовими особами суб'єкта господарювання або його представника та/або особами, що фактично здійснюють господарські операції [18].

Тривалість фактичної перевірки, як правило, становить 10 діб.

У разі виявлення порушень законодавства про ціни і ціноутворення за результатами проведення фактичної перевірки такі порушення зазначаються в окремому акті про результати фактичної перевірки, який надсилається до органу, уповноваженого приймати рішення про застосування адміністративно-господарських санкцій за порушення вимог щодо формування, встановлення та застосування державних регульованих цін [19].

Згідно статистичної звітності Держпродспоживслужби за період з 01.04.2022 р. і до кінці 2022 р. фахівці Держпродспоживслужби здійснили 85 планових та 855 позапланових перевірок суб'єктів господарювання з питань дотримання вимог щодо формування, встановлення та застосування цін. Під час проведення перевірок порушення встановлені у 705 випадках, що становить 74,9% від загальної кількості здійснених перевірок. За результатами проведених перевірок прий-

нято 575 рішень про застосування адміністративно-господарських санкцій на загальну суму 46,9 млн гривень.

Крім того, складено 260 приписів щодо усунення порушень порядку формування, встановлення та застосування державних регульованих цін та узгодження цін/тарифів з вимогами чинного законодавства, 228 посадових осіб притягнуто до адміністративної відповідальності шляхом накладання штрафів на загальну суму 509,9 тис. грн [20].

У разі якщо платник податків не погоджується з виявленими під час фактичної перевірки порушеннями законодавства про ціни і ціноутворення, він надсилає свої зауваження до органу, уповноваженого приймати рішення про застосування адміністративно-господарських санкцій за порушення вимог щодо формування, встановлення та застосування державних регульованих цін [19].

Варто зазначити, що на основі результатів контролю та спостереження у сфері ціноутворення, державою визначаються методи впливу на економічні процеси та цінову ситуацію на ринку. Одними з методів впливу на економічні процеси є санкції, штрафи та грошові стягнення.

Висновки. Процеси ціноутворення вже багато років під знаходяться під пильною увагою держави та контролюючих органів. Це пояснюється, насамперед, прямою залежністю між рівнем цін, що встановлюються на товари й послуги, та основними соціально-економічними показниками країни. Базові принципи і положення цінової політики та відносини, що виникають у процесі формування, встановлення та запровадження цін, а також здійснення державного контролю (нагляду) й спостереження у сфері ціноутворення визначаються Законом України «Про ціни і ціноутворення», регулюються Господарським кодексом України, Законом «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», Податковим кодексом та іншими нормативно-правовими актами України.

Основними аспектами, що визначають специфіку контролю державних перевірок за процесами ціноутворення в діяльності комерційних підприємств є: наявність організаційно-правового забезпечення системи державного управління за процесами ціноутворення; порядок формування та встановлення цін; моніторинг сфери ціноутворення; методичне забезпечення процесу цінового менеджменту та контрольо-ревізійних процесів при формуванні цін.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про припинення заходів державного нагляду (контролю) і державного ринкового нагляду в умовах воєнного стану : Постанова від 13 березня 2022 р. № 303. Кабінет міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/303-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 18.07.2023).
2. Савинський С. Як підготуватись до перевірок та обшуків на підприємстві: чекліст для керівника. ЗЕДSoft. 2022. URL: <https://zedsoft.com.ua/blog/?yak-pidhotuvatys-perevirok-obshukiv-pidpriemstvi-cheklist-kerivnyka> (дата звернення: 18.07.2023).
3. Прокопенко М.В. Концепція застосування методики «швидкого» ціноутворення на підприємстві. *Проблеми і перспективи розвитку підприємництва*. 2019. № 1. С. 128–138.
4. Дугіна С.І. Маркетингова цінова політика. Київ : КНЕУ, 2005. 393 с.
5. Ковальчук І.В. Цінова політика як інструмент досягнення цілей підприємства. *Розвиток соціально-економічних систем в сучасних умовах* : збірник наукових праць з актуальних проблем економічних наук (Харків, 16-17 грудня 2016 р.). Харків : ХНАУ, 2016. С. 51–54.
6. Тормоса Ю.Г. Система державного управління ціноутворенням. *Стратегія економічного розвитку України*. 2013. № 32. С. 46–51.
7. Борисенко О.П. Напрями державного регулювання ціноутворення у сфері адміністративних послуг. *Вісник НУЦЗ України. Сер. : Державне управління*. 2018. С. 89–98.
8. Комерційна організація. Вікіпедія: вільна енциклопедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Комерційна_організація (дата звернення: 18.07.2023).
9. Господарський кодекс України : Закон України від 04.02.2005 № 2424-IV. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 18.07.2023).
10. Про ціни і ціноутворення : Закон України від 20.11.2012 № 5496-VI.
11. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5007-17#n138> (дата звернення: 18.07.2023).
12. Кареба М.І. Ціни та ціноутворення. Миколаїв : МДАУ, 2017. 100 с.
13. Ціни і ціноутворення у сфері господарювання. WikiLegalAid. URL: <https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php/Ціниіціноутворенняусферігосподарювання> (дата звернення: 18.07.2023).
14. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності : Закон України від 28.12.2007 № 107-VI. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16#Text> (дата звернення: 18.07.2023).
15. Контроль у сфері ціноутворення. Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів. *Офіційний сайт*. URL: <https://dpss.gov.ua/kontrol-u-sferi-cinoutvorennya/pro-upravlinnya> (дата звернення: 18.07.2023).
16. Податковий кодекс України : Закон України від 24.03.2022 № 2142-IX. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 18.07.2023).
17. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо адміністрування окремих податків у період воєнного, надзвичайного стану : Закон України від 01.04.2022 № 2173-IX. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2173-20#Text> (дата звернення: 18.07.2023).
18. ДПС має право перевіряти ціноутворення під час війни. *Дебет-Кредит*. URL: <https://news.dtki.ua/law/inspections/76107-dps-maje-pravo-perevirati-cinoutvorennia-pid-cas-viini> (дата звернення: 18.07.2023).
19. Порядок проведення фактичних перевірок контролюючими органами. WikiLegalAid. URL: https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php/Порядок_проведення_фактичних_перевірок_контролюючими_органами (дата звернення: 18.07.2023).
20. Воєнний стан: державний контроль у сфері ціноутворення. Державна податкова служба України. *Єдиний державний вебпортал*. URL: <https://dp.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/638731.html> (дата звернення: 18.07.2023).
21. Держпродспоживслужба під час воєнного стану продовжує забезпечувати контроль у сфері державних (регульованих) цін. Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів. *Офіційний сайт*. URL: <https://dpss.gov.ua/news/derzhprod-spozhyvsluzhba-pid-chas-voiennoho-stanu-prodovzhuie-zabezpechuvaty-kontrol-u-sferi-derzhavnykh-rehulovanykh-tsin> (дата звернення: 18.07.2023).

REFERENCES:

1. On the termination of state supervision (control) and state market supervision measures under martial law: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 303 (2022, March 13). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/303-2022-%D0%BF#Text> (accessed July 18, 2023). (in Ukrainian)

2. Savyns'kyj, S. (2022) Yak pidhotuvatys' do perevirok ta obshukiv na pidpriemstvi: cheklist dlia kerivnyka [How to prepare for inspections and searches at the enterprise: a checklist for the manager]. ZEDSoft. Available at: <https://zedsoft.com.ua/blog/?yak-pidhotuvatys-perevirok-obshukiv-pidpriemstvi-cheklist-kerivnyka> (accessed July 18, 2023). (in Ukrainian)
3. Prokopenko, M.V. (2019) Kontsepsiia zastosuvannia metodyky "shvydkoho" tsinoutvorennia na pidpriemstvi [The concept of applying the methodology of "express" pricing at the enterprise]. *Problemy i perspektyvy rozvytku pidpriemnytstva – Problems and prospects of entrepreneurship development*, 1, 128–138. (in Ukrainian)
4. Duhina, S.I. (2005) *Marketynhova tsinova polityka* [Marketing pricing policy]. Kyiv: KNEU. (in Ukrainian)
5. Koval'chuk, I.V. (2016) Tsinova polityka iak instrument dosiahnennia tsilej pidpriemstva [Pricing policy as a tool for achieving enterprise goals]. *Rozvytok sotsial'no-ekonomichnykh system v suchasnykh umovakh – Development of socio-economic systems in modern conditions*. Kharkiv: KHNAU, pp. 51–54. (in Ukrainian)
6. Tormosa, Yu.H. (2013) Systema derzhavnoho upravlinnia tsinoutvorenniam [The system of state management of pricing]. *Stratehiia ekonomichnoho rozvytku Ukrainy – Strategy of economic development of Ukraine*, 32, 46–51. (in Ukrainian)
7. Borysenko, O.P. (2018) Napriamy derzhavnoho rehulivannia tsinoutvorennia u sferi administratyvnykh posluh [Directions of state regulation of pricing in the field of administrative services]. *Visnyk NUTsZ Ukrainy. Ser.: Derzhavne upravlinnia – Bulletin NCCS of Ukraine. Ser.: Public Administration*, 89–98. (in Ukrainian)
8. Komertsijna orhanizatsiia [A commercial organization]. Wikipedia: the free encyclopedia. Available at: https://uk.wikipedia.org/wiki/Komertsijna_orhanizatsiia (accessed July 18, 2023). (in Ukrainian)
9. Commercial Code of Ukraine: Law of Ukraine No. 2424-IV (2005, February 04). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (accessed on July 18, 2023). (in Ukrainian)
10. On prices and pricing: Law of Ukraine No. 5496-VI (2012, November 20). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5007-17#n138> (accessed on July 18, 2023). (in Ukrainian)
11. Kareba, M.I. (2017) *Tsiny ta tsinoutvorennia* [Prices and pricing]. Mykolaiv: MDAU. (in Ukrainian)
12. Tsiny i tsinoutvorennia u sferi hospodariuvannia [Prices and pricing in the business sector]. WikiLegalAid. Available at: <https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php/Ціниціноутворенняусферигосподарювання> (accessed on July 18, 2023). (in Ukrainian)
13. On the basic principles of state supervision (control) in the field of economic activity: Law of Ukraine No. 107-VI (2007, December 28). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16#Text> (accessed on July 18, 2023). (in Ukrainian)
14. Kontrol' u sferi tsinoutvorennia [Control in the field of pricing]. SSUFSCP. Available at: <https://dpss.gov.ua/kontrol-u-sferi-cinoutvorennia/pro-upravlinnya> (accessed on July 18, 2023). (in Ukrainian)
15. Tax Code of Ukraine: Law of Ukraine No. 2142-IX (2022, March 24). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (accessed on July 18, 2023). (in Ukrainian)
16. On Amendments to the Tax Code of Ukraine and Other Legislative Acts of Ukraine on the Administration of Certain Taxes during the Period of Martial Law and State of Emergency: Law of Ukraine No. 2173-IX (2022, April 01). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2173-20#Text> (accessed on July 18, 2023). (in Ukrainian)
17. DPS maie pravo pereviriaty tsinoutvorennia pid chas vijny [DPS has the right to perform a credit check under certain conditions]. *Debet-Kredyt*. Available at: <https://news.dtk.ua/law/inspections/76107-dps-maje-pravo-pereviriaty-cinoutvorennia-pid-cas-viini> (accessed on July 18, 2023). (in Ukrainian)
18. Poriadok provedennia faktychnykh perevirok kontroliuichymy orhanamy [The procedure for conducting actual inspections by regulatory authorities]. WikiLegalAid. Available at: https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php/Порядок_проведення_фактичних_перевірок_контролюючими_органами (accessed on July 18, 2023). (in Ukrainian)
19. Voiennyj stan: derzhavnyj kontrol' u sferi tsinoutvorennia [Military situation: state control in the field of pricing]. State Tax Service of Ukraine. Available at: <https://dp.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/638731.html> (accessed on July 18, 2023). (in Ukrainian)
20. Derzhprodspozhyvsluzhba pid chas voiennoho stanu prodovzhuie zabezpechuvaty kontrol' u sferi derzhavnykh (rehul'ovanykh) tsin [The SSUFSCP continues to exercise control over state (regulated) prices during martial law]. SSUFSCP. Available at: https://dpss.gov.ua/news/derzhprod_spozhyvsluzhba_pid_chas_voiennoho_stanu_prodovzhuie_zabezpechuvaty_kontrol_u_sferi_derzhavnykh_rehulovanykh_tsiny (accessed on July 18, 2023). (in Ukrainian)